

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури та мистецтва
Кафедра інформаційних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ

(каталог вибіркових дисциплін)

для студентів

рівня вищої освіти першого (бакалаврського)

спеціальність 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

освітньої програми «Ведучий телевізійних програм»

Київ – 2024

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Код ЄДРПОУ 45307925
Програма № 12.92/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Лисенко
(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)
«30» серпня 2024

Розробники: Новикова Р. А., заслужена артистка України, доцент кафедри інформаційних комунікацій, факультету української філології, культури та мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Новикова Р. А., заслужена артистка України, доцент кафедри інформаційних комунікацій, факультету української філології, культури та мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри інформаційних комунікацій
Протокол від 30 серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри _____ Олена ПОЛІТОВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Ведучий телевізійних програм»

30 серпня 2024 року

Гарант освітньо-професійної програми _____ Євген МАЛЮК

Робочу програму перевірено 30 серпня 2024 р.

Заступник декана Факультету української філології, культури і мистецтва

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Світлана ГОРОБЕЦЬ

Пролонговано:

на 20 ___/20___ н.р. _____ (_____), “___” ___ 20___ р., протокол № _____

на 20 ___/20___ н.р. _____ (_____), “___” ___ 20___ р., протокол № _____

на 20 ___/20___ н.р. _____ (_____), “___” ___ 20___ р., протокол № _____

на 20 ___/20___ н.р. _____ (_____), “___” ___ 20___ р., протокол № _____

ЗМІСТ

1.Опис предмета навчальної дисципліни.....	4
2.Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3.Результати навчання за дисципліною.....	6
4.Структура навчальної дисципліни.....	7
5.Програма навчальної дисципліни	
<i>Змістовий модуль I.....</i>	9
<i>Змістовий модуль II.</i>	10
<i>Змістовий модуль III.</i>	10
<i>Змістовий модуль IV.</i>	10
6.Контроль навчальних досягнень.....	11
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.	11
6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.	12
6.3. <i>Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.</i>	24
6.4. <i>Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання</i>	25
6.5. <i>Шкала відповідності оцінок.</i>	27
7. Навчально-методична карта дисципліни «Постановка голосу».	29
8. Рекомендована література	
<i>Базова</i>	30
<i>Додаткова.....</i>	30

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	2	
Семестр	3-4	
Кількість змістових модулів з розподілом	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: на основі оволодіння сукупністю прийомів у галузі фонаційного дихання, мовного голосу, дикції, засвоєння орфоепічних норм української мови майбутні ведучі телевізійних програм повинні оволодіти теоретичними засадами ораторського мистецтва, методикою красномовства в медіавиробництві, напрацювати практичні голосові техніки власного мовлення, довести їх до ступеня автоматизованих навиків, опанувати інтонаційно виразне усне українське літературне мовлення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Постановка голосу» є:

- ознайомлення студентів з технікою мовлення у єдності її елементів;
- ознайомлення студентів з положенням, змістом і значенням засобів логіко-емоційної виразності;
- визначення основних етапів роботи над текстом;
- визначення особливостей читання різножанрових художніх творів, журналістських текстів;
- оволодіння основними властивостями голосу, дихання, дикції,

нормами усного мовлення;

- вироблення вміння розкрити закони логіки мовлення, підпорядковувати суб'єктивне інтонування мовленнєвої одиниці авторського задуму законам логіки писемного й усного мовлення;
- вироблення вміння знаходити потрібну інтонацію, яка б відповідала тексту, виражала б усі його нюанси;
- оволодіння вмінням використовувати у процесі виразного читання допоміжні (зовнішньо-виражальні засоби) — міміку й жести;
- оволодіння вмінням впливати на аудиторію засобами виразного читання.

Дисципліна спрямована на формування у студентів таких **загальних та фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»:

ЗК-01	Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
ЗК-09	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК-13	Навички міжособистісної взаємодії.
ФК-01	Високий рівень виконавської майстерності.

1. Результати навчання за дисципліною

За результатами вивчення дисципліни студент має отримати такі **програмні результати** освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»:

РН-7	Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.
РН-11	Знати, розуміти і використовувати у професійній діяльності концептуально-видові та стилістичні стандарти телевізійного ефіру, вимоги до особливості роботи у прямому ефірі, підготовки телевізійних програм різних жанрів.
РН-13	Виявляти високий рівень мовленнєвої культури, артистизм.

1. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семинарських	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль
3 семестр								
Змістовий модуль I.								
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ ВЕДУЧОГО ТЕЛЕПРОГРАМ								
1.1	Особливості техніки мовлення	16	8	2		6	8	
1.2	Засоби логічної виразності читання	14	8	2		6	6	
.	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 1	32	16	4	-	12	14	2
Змістовий модуль II.								
ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ								
2.1	Літературознавчий аналіз тексту	13	6			6	7	
2.2	Виконавський аналіз твору	13	6			6	7	
.	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 2	28	12			12	14	2
4 семестр								
Змістовий модуль III.								
МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ								
3.1	Голосовий практикум	4	2			2	2	
3.2	Артикуляційний практикум	4	2			2	2	
3.3	Читання творів різних жанрів	4	2	2		2	2	
3.4	Специфіка виразного читання байки	2	2			2		
3.5	Читання ліричних творів	6	4			4	2	
3.6	Читання прози	4	2			2	2	
3.7	Читання драматичних творів	4	2			2	2	
.	Модульна контрольна робота	2						2

	Разом за змістовим модулем 3	30	16	2	-	14	12	2
Змістовий модуль IV. МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛЕРАДІОПРАКТИКУМ								
4.1	Орфоепічний практикум	6	2			2	4	
4.2	Мовленнєвий практикум	5	2			2	3	
4.3	Постановка радіо- і телевізійного мовлення	2	2			2		
4.4	Дикційний практикум	7	4			4	3	
4.5	Особливості мови аудіо-, відеореклами	8	2			2	6	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 4	32	12			12	16	2
	Залік							
	Разом за навчальним планом	120	56	6		50	56	8

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ ВЕДУЧОГО ТЕЛЕПРОГРАМ

Лекція 1.1 Особливості техніки мовлення (2 год.)

Комунікативні ознаки мовлення. Основні типи дихання. Правильне дихання. Характеристика основних якостей голосу. Дикція як важлива складова частина найголовніших технічних даних, необхідних для читця. Дефекти вимови пов'язані з неправильною артикуляцією приголосних звуків. Особливості орфоепії української літературної мови.

Лекція 1.2 Засоби логічної виразності читання (2 год.)

Логічні паузи. Їх протяжність і характер (якість). Логічні наголоси і прийоми їхнього практичного застосування. Поєднання сили голосу, висоти і протяжності у наголосі. Темп. Ритм. Співвідношення логічних і ритмічних пауз. Види ритмічних пауз (між віршові, цезури, лейми).

Практичне заняття 1. Особливості техніки мовлення (6 год.)

Практичне заняття 2. Засоби логічної виразності читання (6 год.)

Змістовий модуль II.

ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

Практичне заняття 3. Літературознавчий аналіз тексту (6 год.)

Практичне заняття 4. Виконавський аналіз твору (6 год.)

Змістовний модуль III.

МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ

Лекція 3.1. Читання творів різних жанрів

Специфіка питання оповідання. Специфічні особливості казки, які відрізняють її від оповідання. Специфіка виразного читання віршів. Особливості жанру байки. Сильові особливості науково-популярного матеріалу.

Практичне заняття 5. Голосовий практикум (2 год.).

Практичне заняття 6. Артикуляційний практикум (2 год.).

Практичне заняття 8. Специфіка виразного читання байки (2 год.).

Практичне заняття 9. Читання ліричних творів (2 год.).

Практичне заняття 10. Читання прози (2 год.).

Практичне заняття 11. Питання драматичних творів (2 год.).

Змістовий модуль IV.

МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛЕРАДІОПРАКТИКУМ

Практичне заняття 12. Орфоепічний практикум (2 год.).

Практичне заняття 13. Мовленнєвий практикум (2 год.).

Практичне заняття 14. Постановка радіо- і телевізійного мовлення (2 год.).

Практичне заняття 15. Дикційний практикум (2 год.).

Практичне заняття 16. Особливості мови аудіо-, відеореклами (2 год.)

2. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2			1	1		
Відвідування семінарських занять									
Відвідування па практичному занятті	1	6	6	6	6	7	7	6	6
Робота на семінарському занятті									
Робота на практичному занятті	10	6	60	6	60	7	70	6	60
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)									
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	5	25	5	25
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			118		116		128		116
Максимальна кількість балів	478								
Залік									
Розрахунок коефіцієнта	Розрахунок: $478 : 100 = 4,8$ Студент набрав: 405 балів Оцінка: $405 : 4,8 = 84$ балів								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ ВЕДУЧОГО ТЕЛЕПРОГРАМ

1.1. Вивчіть правила української орфоєпії (4 год.)

Українська мова вимагає вимовляти все точно і чітко, так, як написано. Винятком є одна літера Щ, яка є складовою, двозвучною в усіх словах і вимовляється як ШЧ.

Наступне правило буде стосуватись вимови йотованої української літери Ї.

Третє правило. М'яке *и* після *к, х, г*.

Четверте правило. Українське м'яке *и* після *ч*.

Правило п'яте. Українське м'яке *є* після *ч* треба вимовляти як *е*, а не як *є*.

Правило шосте. В кінці слів поданих прикладів українська дикція вимагає вимовляти йотоване *-я (йа)*, а не зросійщене *-а*.

Правило сьоме. Українське йотоване *йе=є* в дієсловах.

Правило восьме. Закінчення *-ого* у родовому відмінку множинних прикметників чоловічого роду треба вимовляти повністю, не ковтати букву=звук *г*.

Правило дев'яте. Всі йотовані голосні в українській мові треба вимовляти через *-йот=й*: *є=йе, ї=йі, ю=йу, я=йа*.

Правило 10. Стосується вимови різних прикметників, що вимовляються на російський лад.

Правило 11. Про пропуск цілих складів, неприпустимий у грамотному українському мовленні

Правило 12. Стосується займенників паразитів.

Правило 13. В українську мову прокралося дуже багато русизмів і полонізмів.

Правило 14. Українська мова має чудову форму звертання. Клична форма, яка відсутня в російській мові.

1.2. Перегляньте художній фільм Тома Гупера «Король говорить» (2010). Запишіть способи (методика, вправи), завдяки яким британському королю Георгу VI вдалося подолати вади мовлення, аби стати голосом нації - (2 год.).

1.3. Вивчіть правила, що допомагають визначити місце логічного наголосу - (2 год.).

1. Правило про нове поняття.

2. Правило протиставлення чи зіставлення.

3. Правило переліку.

4. Правило порівняння.

5. Правило про інверсію.

6. Правило про неузгоджені означення у формі родового відмінка.

1.4. Запам'ятайте умови правильного дихання (2 год.):

1. Вдихати повітря через ніс слід вільно, безшумно.
2. Починати говорити можна тоді, коли в легені взято незначний надлишок повітря, необхідного для виголошення структурно-логічної частини тексту: це позбавить від «позачергового» вдиху, який порушує правильність і ритм мовлення, спричинює уривчастість, поверховість дихання.
3. Не допускати, щоб повітря було витрачене повністю (тобто не допускати повного звільнення легенів від повітря) - це призведе до аритмії, фальцетів та ін. Витрачати повітря слід економно й рівномірно. Слід скористатися кожною природною зупинкою в мовленні для дозбирування запасу повітря у легені. (Дозбирування повітря під час природних зупинок здійснюється так званим нижнім диханням; рухається діафрагма, а верхня частина грудної клітки і ребра підняті й нерухомі).

Поповнювати запас треба своєчасно і непомітно.

4. Пам'ятати, що від глибини вдиху залежить сила видиху, отже - сила звучання голосу .
 5. Вдихати і видихати слід безшумно, непомітно для слухача, адже якісний звук утворюється спокійним струменем повітря, що виходить під час рівномірного вдиху і видиху (тут не йдеться про афективне мовлення)
- 1.5. Запам'ятайте гігієнічні правила (2 год.):
- 1) не слід читати вголос чи промовляти у не провітреному, душному, з надто сухим повітрям приміщенні;
 - 2) дихання залежить і від розміру приміщення, його акустики: сила звуку залежить від якості дихання, яка зумовлена активною роботою реберних, діафрагмових і голосових м'язів;
 - 3) оскільки надлишок повітря утруднює утворення звука, не слід набирати в легені надто багато повітря;
 - 4) поза для говоріння повинна бути вільна (рівно сидіти, краще — стояти), грудна клітка не стиснута, голова піднята);
 - 5) не можна надмірно підсилювати голос - напружувати голосові зв'язки, бо це вимагатиме напруження і від дихального апарату, що призведе до розладу всього апарату мовлення;

- б) не слід без належної паузи переходити від афективного до врівноваженого мовлення — у стані афекту дихання не може бути правильним.

Змістовий модуль II.

ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

- 2.1. Запам'ятайте правила літературознавчого аналізу тексту (2 год.):
- а. Вивчити історію написання твору, світогляд автора, його зв'язок з епохою.
 - б. Визначити жанр твору.
 - в. Визначити тему та ідею твору.
 - г. Аналіз сюжету твору із визначенням складових композиційної побудови.
 - г. Характеристика персонажів твору.
 - д. Аналіз мови твору.
- 2.2. Створіть розповідь-портрет про людину, яку можуть знати в групі. Чи можна впізнати за розповіддю прототипа? На основі чого? (2 год).
- 2.3. Вивчіть техніку вібраційного масажу (4 год.)
- Стоячи чи сидячи енергійно постукувати пальцями обох рук:
- по лобі із вимовлянням звуку [м] (т.зв. мукання).
 - по крильцях носа із вимовлянням звуку [м] (т.зв. мукання);
 - по верхній губі із вимовою звука [в];
 - по нижній губі із вимовою звука [з];
 - по нижнім боковим частинам грудної клітини справа і зліва із вимовою звуку [м];
 - по спині справа і зліва, позаду в ділянці попереку і по направленню до лопаток із вимовою звуку [м].
- Після вібраційного масажу необхідно зробити 5-10 спокійних вдихів і видихів і перейти до інших голосових вправ.
- 2.4. Вивчіть реєстр основних партитурних знаків (4 год.)

Знак	Значення
<u>весна</u>	пряма лінія під словом — для позначення логічного наголосу
=====	дві прямих лінії під словом — більший силовий натиск
зима /	знак акценту над наголошеним складом
// /	коротка пауза
//	середня пауза
///	довга пауза
	підвищення тону
	пряма зі стрілкою вказує на прискорення інтонації при вимовлянні слова
	зниження тону
<u>засумувала</u>	пунктир під словом (словами) — для позначення уповільнення вимови
<>	ромбічними дужками варто позначати вставні речення або слова.
"красуня",	лапки, в які беруться слова, що вимовляються з інтонацією іронії.
	лігатура внизу між словами - для зв'язки слів, вимовлених на одному диханні
	інтонаційний перелом в тексті
v	лейми - це своєрідні паузи які зустрічаються у віршах і можуть бути замінені складами без порушення ритміки вірша.
	Цезура — пауза в середині рядка, що поділяє його на дві частини (піввірші).
{ «Я твій!..» }	фігурні дужки вказують на зміну адресата
[]	Дужки квадратні — вживаються, коли варто додати слово (слова), яке допомогло б утримати непевний зміст речення, знайти потрібну інтонацію.

2.5. Запам'ятайте правила літературознавчого аналізу тексту (2 год.):

- а. Вивчити історію написання твору, світогляд автора, його зв'язок з епохою.
- б. Визначити жанр твору.
- в. Визначити тему та ідею твору.
- г. Аналіз сюжету твору із визначенням складових композиційної побудови.
- г. Характеристика персонажів твору.
- д. Аналіз мови твору.

Змістовий модуль III.

МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ

3.1. Виразно прочитати байку Леоніда Глібова «Гадюка і Ягня», запишіть її виконання перед мікрофоном у *Центрі ефірного і цифрового радіомовлення* університету (4 год)

Під дубом у гаю жила Гадюка,
Непросипуща злюка:
Усе було сичить-сичить. Щоб кого-
небудь укусить.
Мале Ягнятко там
гуляло; Скік-верть,
сюди-туди —
Та якось під той дуб і доскакало,
Не сподіваючись біди...
Гадюка кинулась та й укусила, —
От так, як бач, Безвинного
занапастила. Ягнятко в плач,
А потім на травицю впало:
— Ох, за що ж, за що? — простогнало. . .
А бісова Гадюка знов сичить:
— Щоб тут гулять не сміло!
Ти, може, затоптать мене хотіло,
Вас треба вчить! —
Ягнятко більше не
озвалось... На світі
нажилось, награлось...
Затихло... спить...
Колись і між людьми чимало
Таких ягнят попропадало.
Тепер гадюкам час сказати:

Минулися вже ті роки,
Що розпирали боки,—
Дай, Боже, правді не вмирать!

3.2. Виразно прочитати уривок з вірша Тараса Шевченка «Тополя», запишіть його виконання перед мікрофоном у *Центрі ефірного і цифрового радіомовлення* університету (2 год)

«Плавай, плавай, лебедонько,
По синьому морю,
Рости, рости, тополенько,
Все вгору та вгору! Рости тонка та висока До самої хмари,
Спитай бога, чи діжду я,
Чи не діжду пари?
Рости, рости, подивися
За синєє море:
По тім боці — моя доля,
По сім боці — горе.
Там десь милий чорнобривий
По полю гуляє,
А я плачу, літа трачу,
Його виглядаю.
Скажи йому, моє серце, Що сміються люде; Скажи йому, що загину,
Коли не прибуде.
Сама хоче мене мати В землю заховати...
А хто ж її головоньку Буде доглядати?
Хто догляне, розпитає, На старість pomoже?
Мамо моя, доле моя!
Боже милий, боже! Подивися, тополенько, Як нема — заплачеш
До схід сонця ранісінько,
Щоб ніхто не бачив.
Рости ж, серце-тополенько,
Все вгору та вгору;

Плавай, плавай, лебедонько, По синьому морю!»

3.3. Виразно прочитати вірш Ліни Костенко «Життя іде і все без коректур», запишіть його виконання перед мікрофоном у *Центрі ефірного і цифрового радіомовлення* університету (2 год)

Життя іде і все без коректур.

І час летить, не стишує галопу.

Давно нема маркізи Помпадур,

і ми живем уже після потопу. Не знаю я, що буде після нас, в які природа убереться шати.

Єдиний, хто не втомлюється, — час.

А ми живі, нам треба поспішати.

Зробити щось, лишити по собі,

а ми, нічого, — пройдемо, як тіні,

щоб тільки неба очі голубі

цю землю завжди бачили в цвітінні. Щоб ці ліси не вимерли, як тур, щоб ці слова не вичахли, як руди.

Життя іде і все без коректур, і як напишеш, так уже і буде.

Але не бійся прикрого рядка.

Прозрінь не бійся, бо вони як ліки.

Не бійся правди, хоч яка гірка,

не бійся смутків, хоч вони як ріки.

Людині бійся душу ошукать,

бо в цьому схибиш — то уже навіки.

3.4. Виразно прочитати вірш Андрія Любки «Наше життя», запишіть його виконання перед мікрофоном у *Центрі ефірного і цифрового радіомовлення* університету (2 год.)

Ось так ми жили крутили вініли чекали месію і слухали рок скривавлених сонць кораблі наболілі падали в вічність наче оброк і падали в ніч як сміття із вікон чекаючи неба шукаючи слів так бігло життя неначе полівка ховаючись поміж проблем і бабів ось так пробути і так прожили треба принаймні для того аби зрозуміти (або роздуплити) життя це пунктир

боротьби

3.5. Виразно прочитати уривок з повісті М. Коцюбинського «Fata Morgana», запишіть його виконання перед мікрофоном у *Центрі ефірного і цифрового радіомовлення* університету (4 год).

Ідуть дощі. Холодні осінні тумани клубочаться угорі і спускають на землю мокрі коси. Пливе у сірі безвісті нудьга, пливе безнадія, і стиха хлипає сум. Плачуть голі дерева, плачуть солом'яні стріхи, вмивається сльозами убога земля і не знає, коли осміхнеться. Сірі дні змінюють темні ночі. Де небо? Де сонце? Міриади дрібних крапель, мов вмерлі надії, що знялись занадто високо, спадають додолу і пливуть, змішані з землею, брудними потоками. Нема простору, нема розваги. Чорні думи, горе серця, крутяться тут, над головою, висять хмарами, котяться туманом, і чуєш коло себе тихе ридання, немов над вмерлим...

Маленьке, сіре, заплакане віконце. Крізь його видко обом — і Андрієві і Маланці, як брудною, розгрузлою дорогою йдуть заробітчани, йдуть та йдуть чорні, похилені, мокрі, нещасні, немов каліки-журавлі, що відбились од свого ключа, немов осінній дощ. Йдуть і зникають у сірій безвісті...

Тьмяно в халупці. Цідять морок маленькі вікна, хмуряться вогкі кутки, гнітить низька стеля, і плаче зажурене серце. З цим безконечним рухом, з цим безупинним спаданням дрібних крапель пливуть і згадки. Як краплі сі - упали й загинули в болоті дні життя, молоді сили, молоді надії. Все пішло на других, на сильніших, на щасливіших, немов так і треба.

Немов так і треба...

А дощ іде..

Змістовий модуль IV.

МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛЕРАДІОПРАКТИКУМ

4.1. Вивчіть артикуляційну гімнастику (фейсбілдінг) (2 год.)

1. Розкривайте і закривайте рота, опускаючи нижню щелепу приблизно на два пальці, але без напруги, м'яко. Язик у роті повинен лежати плоско, торкатися кінчиком нижніх передніх зубів. Проробіть вправу б-8 разів не поспішаючи.
2. Рух нижньої щелепи вперед і назад. Рот напіввідкритий. Рухи - обережні, плавні (3-4 рази).
3. Рухи щелепи зі сторони в сторону. Рот розкритий. Рухи обережні!

Уникайте різких рухів! (3-4 рази)

4. Кругові рухи щелепи. Опущеною нижньою щелепою обережно робити кругообертальні рухи праворуч і ліворуч (2-3 рази).
5. Злегка розкрийте рота. На зуби натягуйте губи так, щоб вони аж вгиналися всередину і після цього вільно відпускайте їх (8-10 разів).
6. Витягніть губи щільно трубочкою вперед, як на вимову звука (у) і тут же активно розтягніть їх у сторони, як на усмішку, не оголюючи зубів (6-8 разів).
7. Губи витягніть трубочкою вперед («хоботок»). Роблять ними рухи праворуч, потім ліворуч. Нижня щелепа при цьому нерухома (6-8 разів праворуч, 6-8 ліворуч).
8. Губи витягніть трубочкою вперед («хоботок»). «Хоботок» рухається по колу (праворуч - ліворуч - вверху - вниз).
9. Розкрийте рота, правильне положення язика таке: (лежить плоско, кінчик злегка торкається нижніх передніх зубів). Потім переміщуйте його кінчик до верхніх передніх зубів, не рухаючи нижньої щелепи, а від них до піднебіння (до 10-ти разів).
10. Рухи язика від щоки до щоки всередині рота (5-6 разів).

4.2. Вивчіть вправи на розвиток артикуляції звуків (2 год.)

1. Вимовляйте чергуючи дзвінки і глухі приголосні: б-п; д-т; з-с; ж-ш; дж-ч; дз-ц; г-х; г-к. (5-6 разів).
2. а) вимовляйте кожний приголосний по одному разу в сполученні з голосними: бі-би-бе-ба-бо-бу; ві-ви-ве-ва-во-ву, гі-ги-ге-га-го-гу, ді-ди-де-да-до-ду і тд.
- б) повторити вправу, ускладнивши її: біббі-бибби-беббе-бабба-боббо-буббу; вівві-вивви-вевве-вавва-вовво-вувву, гіггі-гигги-гегге-гагга-гогго-гуггу і тд.
4. Промовте у швидкому темпі звукосполучення:
Ус-ус-ус-ус, ул-ул-ул-ул, ас-ас-ас-ас, ем-ем-ем-ем, ок-ок-ок-ок, іт-іт-іт-іт, ар-ар-ар, іф-іф-іф-іф, ит-ит-ит-ит, рам-рам-рам-рам (3 рази)
5. Промовте у швидкому темпі звукосполучення: Кпті-кпте-кпта-кпто-кпту-кпти, рлі-рле-рла-рло-рлу-рли (5 разів)

4.3. Вивчіть і читайте скоромовкою. Спочатку по складах, потім повністю. Темп повільний з поступовим переходом за кількістю разів вимови до швидкого - (2 год.).

Був бичок тупогуб, тупогубенький бичок, у бичка губа була тупа.

Летів горобець через безверхий хлівець, та захопив гороху без червотоку, без червоточини, та й пурх — полетів.

Був собі цебер та переполуцеберився на маленькі переполуцеберенята, була собі макітра та переполумакітрилася на маленькі переполумакітринята.

На дворі трава, на траві дрова. Не рубай дрова на траві двора. Схопив Клим клин, почав Клим клином клин вибивати.

Сів шпак на шпаківню, заспівав шпак півню: так як ти, не вмюю я, ти не вмієш так як я.

Босий хлопець сіно косить, босі ноги роса росить.

Хитру сороку спіймати морока, а на сорок сорок сорок морок.

Прийшов Прокіп — кипів окріп, пішов Прокіп — кипить окріп, як при Прокопі кипів окріп, так і без Прокопа кипить окріп.

Карл у Клари украв корали, а Клара у Карла украла кларнет.

Протокол про протокол протоколом запротокольований.

Фараонів фаворит на сапфір зміняв нефрит.

Ой збирала Маргарита маргаритки на горі, розгубила Маргарита маргаритки надворі.

Ткач тче тканини на хустки Ірині.

3.4. Виявіть в ефірі телерадіоканалів України приклади порушень мовних норм (2 год.).

3.5. Виявіть в ефірі телерадіоканалів України приклади порушень мовних норм в рекламі (2 год.).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кожна самостійна робота оцінюється у 5 балів. Максимальне розкриття питання та виконання практичних завдань гарантує студентові отримання високої оцінки, що пізніше буде врахована у загальний рейтинг під час

складання навчальної дисципліни на сесії.

Критерії оцінювання відповіді

- відповідність змісту;
- повнота та ґрунтовність викладу ;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової

відповіді. 6.3.

6.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота проводиться після вивчення певного змістового модуля. Оцінюється за виконання завдань у формі, зазначеній викладачем у робочій програмі. Кількість модульних контрольних робіт з навчальної дисципліни — 4, виконання кожної роботи є обов'язковим.

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль I.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ ВЕДУЧОГО ТЕЛЕПРОГРАМ

Модульна контрольна робота проводиться у вигляді виконання скоромовок з чіткою артикуляцією. (2 год.)

Змістовий модуль II.

ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

Під час модульного контролю студенти готують партитуру текстів, запропонованих викладачем, озвучують їх, відповідно до зробленої розмітки відповідними знаками, обговорюють і виправляють допущені помилки (4 год.).

Змістовий модуль III.

МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ

Модульна робота проводиться у вигляді читання студентами різножанрових творів (4 год.)

Змістовий модуль IV.

МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛЕРАДІОПРАКТИКУМ

Академічна група готує і презентує на підсумковому занятті тематичну літературно-музичну композицію, в якій передбачено використання усіх видів текстів (4 год.).

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Постановка голосу» оцінюються за єдиною кредитно-трансферною системою, в основу якої покладено принцип коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де назначено види контролю й принципи їх оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, складання модульних контрольних робіт та інших видів контролю.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної

роботи заложить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: *залік*

Критерії оцінювання:

За загальним показником суми балів зароблених студентом протягом вивчення курсу та виконання завдань поділену на коефіцієнт — **4,6**.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Кількість балів		Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B C	82-89 75-81	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX F	35-59 1-34	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Постановка голосу»

Разом: 120 год., з них:

6 год.—лекційних,

50 год.—практичних занять,

8 год. – модульні контрольні роботи,

56 год.—самостійна робота.

Тиждень	I	II	III										
Модулі	Змістовий модуль I						Змістовий модуль II						
Назва модуля	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ ВЕДУЧОГО ТЕЛЕПРОГРАМ						ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ						
Кількість балів за модуль	1186.						1166.						
Лекції	відвідування-2б.						відвідування-0б.						
Теми лекцій	Особливості техніки мовлення — 1б.			Засоби логічної виразності читання —1б.									
Практичні заняття	Особливості техніки мовлення - 3+30б.			Засоби логічної виразності читання- 3+30б.			Літературознавчий аналіз тексту - 3+30б.			Виконавський аналіз тексту - 3+30 б.			
Самостійна робота	5x5=25.						5x5=25						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 — 25 б.						Модульна контрольна робота 2 — 25 б.						

Тиждень	1	11	III	IV	V	VI							
Модулі	Змістовий модуль III						Змістовий модуль IV						
Назва модуля	МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ						МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛЕРАДІОПРАКТИКУМ						
Кількість балів за модуль	128 б.						116 б.						
Лекції	відвідування-16.						відвідування-06.						
Теми лекцій	Читання творів різних жанрів												
Практичні заняття	Голосовий практикум 1+106	Артикуляційний практикум 1+106	Специфіка виразного читання байки 1+106	Читання ліричних творів—в 2+206	Читання прози 1+106	Читання драматичних творів—в 1+106	Орфоепічний практикум 1+106	Мовленнєвий практикум 1+106	Постановка радіо-і телевізійного мовлення 1+106	Дикційний практикум 2+206.	Особливості мови реклами 1+106		
Самостійна робота	5x5=25						5x5=25						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3-25 б.						Модульна контрольна робота 4 — 25 б.						

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бондарчук Л.І. Культура ділового мовлення: навч. посіб./ Бондарчук Л.І. - 2-е вид., допов. і перероб. Житомир: ПП "Рута", "Волинь", 2008. 244 с.
2. Буяльський Б.А. Поезія усного слова / Б.А. Буяльський. — УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. — 140 с.
3. Гриб В.П. Постановка мовного голосу / В.П. Гриб. — Луцьк, 2001. — 180 с.
4. Слісовенко Ю. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення : [навч. посібн.] / Ю.Слісовенко. К: Атака, 2008. — 204 с.
5. Плющ Н., Бондаренко В. Сучасна українська мова. Орфоепія: Навчальний посібник. — К., 2007.
6. Плющ Н. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : [навч. посібн.] / Н. Плющ, О. Кононенко, З. Дудник, О. Зубань. — К., 2002. — 260 с.
7. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум : [навч. посібн.] / О.А. Сербенська. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 198 с.
8. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення: навч. посіб./ [Пасинок В. Г.]. Київ: ЦУЛ, 2012. 184 с.
9. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навч. посіб. - вид.10-те, випр. і доп. Київ : Алерта, 2022. 302 с.

Додаткова:

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Н.Д. Бабич. — Львів, 1990. — 220 с.
2. Багмут А.Й. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації / А.Й. Багмут, І.В. Борисюк, Г.П. Олійник. — К., 1994. — 168 с.
10. Корніяка О. Мистецтво гречності / О. Корніяка. — К., 1995. — 88 с.
11. Овчинникова О. П'ять кроків до гарного мовлення. Мовленнева комунікація: техніка мовлення / О. Овчинникова. — Одеса, 1997. — 120 с.
12. Олійник Г.А. Виразне читання. Основи теорії / Г.А. Олійник. — К.: Вища школа, 1995. — 224 с.
3. Орфоепічний словник української мови в 2 томах / уклад.: М.М. Пешак та ін. — К., 2002. — 204 с.
4. Пономарів О. Культура: Мовностилістичні поради / [навч. посібн.] — К., 1999. 218 с.
5. Слово пламенем взялось: мистецтво живого українського слова. — Торонто, 1972. — 158 с.
6. Томан Іржі. Мистецтво говорити / Іржі Томан. — К., 1989. — 84 с.
7. Тоцька Н.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія : [посібн.] / Н.І. Тоцька. — К.: Вища шк. 1995. — 244 с.
8. Черкашин Р.О. Художнє слово на сцені / Р.О. Черкашин. — К., 1989. — 144 с.